

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 40g/2018

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 318³ alin. (2) din Codul de procedură civilă
(*emiterea ordonanței de protecție în baza declarației victimei*)

CHIȘINĂU

19 aprilie 2018

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 40G/2018
(EMITEREA ORDONANȚEI DE PROTECȚIE ÎN BAZA DECLARAȚIEI VICTIMEI)

Curtea Constituțională, judecând în componența:

Dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Victor POPA,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Lilia Grimalschi, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 3 aprilie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 19 aprilie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 318³ alin. (2) teza I din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de către Ion Petrușca, parte în dosarul nr. 2r-510/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională la 3 aprilie 2018 de către un complet de judecată (Vladislav Clima, Ala Malî și Ecaterina Palanciuc) din cadrul Curții de Apel Chișinău, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 1 februarie 2018, dna D. Petrușca a depus o cerere la Judecătoria Căușeni (sediul central), în care a solicitat aplicarea măsurilor de protecție în privința ei și a fiicei sale minore.

4. Pe 2 februarie 2018, Judecătoria Căușeni (sediul central) a emis o încheiere prin care a admis parțial cererea dnei D. Petrușca privind aplicarea măsurilor de protecție. Totodată, instanța de judecată a emis o ordonanță de protecție, prin care dl I. Petrușca a fost obligat să stea departe de locul aflării victimelor, D. Petrușca și copilul ei minor, adică la o distanță de minim 100 de metri, pentru o perioadă de 30 de zile.

5. Nefiind de acord cu încheierea și ordonanța Judecătoriei Căușeni (sediul central) din 2 februarie 2018, dl I. Petrușca a declarat recurs. De asemenea, în cererea sa de recurs dl I. Petrușca a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 318³ alin. (2) din Codul de

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 40G/2018
(EMITEREA ORDONANȚEI DE PROTECȚIE ÎN BAZA DECLARAȚIEI VICTIMEI)

procedură civilă, care prevede că „declarația independentă a victimei este suficientă pentru emiterea ordonanței de protecție în caz de pericol iminent de comitere a violenței fizice”.

6. Prin încheierea din 26 martie 2018, Curtea de Apel Chișinău a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 21
Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

8. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale sunt următoarele:

Articolul 6
Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei **acuzății în materie penală** îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în 10 11 măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

[...]”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30 mai 2003 sunt următoarele:

Articolul 318¹
Depunerea cererii

„(1) Cererea pentru eliberarea ordonanței de protecție se depune de către victimă personal sau prin reprezentant. În caz de imposibilitate a depunerii cererii de către victimă din cauză de sănătate, vârstă, alte motive întemeiate, la solicitarea ei, cererea pentru eliberarea ordonanței de protecție poate fi depusă în interesele victimei de către organul de poliție, organul de asistență socială sau de către procuror. Cererea pentru eliberarea ordonanței de protecție în interesele copilului sau ale persoanei incapabile poate fi depusă de autoritatea tutelară locală sau de procuror și în lipsa solicitării din partea victimei sau a reprezentantului ei legal.

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 40G/2018
(EMITEREA ORDONANȚEI DE PROTECȚIE ÎN BAZA DECLARAȚIEI VICTIMEI)

(2) Cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se depune la instanța judecătorească competentă de la domiciliul sau locul de aflare a victimei sau a agresorului, de la locul unde victima a solicitat asistență sau de la locul unde a avut loc actul de violență”

Articolul 318²
Cuprinsul cererii

„În cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se indică circumstanțele actului de violență, intensitatea, durata, consecințele suportate și alte circumstanțe care indică necesitatea aplicării măsurilor de protecție.”

Articolul 318³
Examinarea cererii

„(1) După primirea cererii, instanța de judecată contactează imediat poliția de sector de la locul aflării agresorului și solicită informarea acestuia despre procedura inițiată.

(1¹) La examinarea cererii victimei violenței în familie privind aplicarea măsurilor de protecție, instanța de judecată solicită coordonatorului oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea neîntârziată a unui avocat pentru apărarea intereselor victimei. Asistența juridică se acordă victimei gratuit.

(2) **Declarația independentă a victimei este suficientă pentru emiterea ordonanței de protecție în caz de pericol iminent de comitere a violenței fizice.** Instanța de judecată poate solicita, după caz, organului de asistență socială sau poliției prezentarea unui raport de caracterizare a familiei vizate și a agresorului. Instanța de judecată poate solicita și alte acte necesare pentru examinarea cererii.

(3) Neprezentarea agresorului la ședința de judecată nu împiedică instanța să examineze cererea.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că prevederile contestate de la alineatul (2) al articolului 318³ din Codul de procedură civilă îi permit instanței de judecată să emită ordonanța de protecție doar în baza declarației unilaterale a victimei și să supună persoana unor măsuri restrictive, în lipsa unor probe. Astfel, ar fi încălcat principiul prezumției nevinovăției.

11. Autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolului 21 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 40G/2018
(EMITEREA ORDONANȚEI DE PROTECȚIE ÎN BAZA DECLARAȚIEI VICTIMEI)

14. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dl I. Petrușca în dosarul nr. 2r-510/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, este formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolului 318³ alin. (2) teza I din Codul de procedură civilă, potrivit cărora declarația independentă a victimei este suficientă pentru emiterea ordonanței de protecție în caz de pericol iminent de comitere a violenței fizice.

16. Curtea observă că autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate încalcă articolul 21 din Constituție, care garantează prezumția nevinovăției.

17. Curtea subliniază că, pentru a putea fi invocată prezumția de nevinovăție, este necesară existența unei acuzații în materie penală, în sensul articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, sau o constatare potrivit căreia persoanele care fac parte din categoria „agresorilor” (noțiune utilizată de articolul 318³ alin. (2) din Codul de procedură civilă) sunt acuzate, în situația pe care o reglementează Codul de procedură civilă, de „comiterea unei infracțiuni”.

18. Din analiza abstractă a dispozițiilor legale contestate, Curtea nu poate conchide că acestea ar presupune, *ipso facto*, existența unei acuzații în materie penală. De altfel, în decizia *R v. Regatul Unit* din 6 septembrie 1991, Comisia Europeană a Drepturilor Omului a constatat, în cazul unui reclamant arestat și interogat pentru un presupus viol comis asupra fiicei sale și care fusese împiedicat să locuiască cu soția și cu copiii lor de către serviciile de protecție a victimelor violenței domestice, inaplicabilitatea articolului 6 § 2 din Convenție. În acest caz, interdicția de a locui cu pretinsele victime nu a făcut incident acest articol.

19. Curtea observă că dispozițiile articolului 318³ alin. (2) din Codul de procedură civilă instituie o prezumție a adevărului afirmațiilor pretinsei victime, atunci când stabilește că declarația sa este suficientă pentru emiterea ordonanței de protecție, în caz de pericol iminent de comitere a violenței fizice.

20. În hotărârea *Salabiaku v. Franța*, 7 octombrie 1988, § 28, Curtea Europeană a subliniat că Convenția nu interzice, de principiu, prezumțiile de fapt sau de drept. Articolul 6 § 2 din aceasta reclamă ca statele să le delimiteze în mod rezonabil, având în vedere importanța situației în discuție și garantând drepturile apărării. Când sunt respectate aceste cerințe, articolul 6 § 2 din Convenție nu este incident.

21. Potrivit art. 318² din Codul de procedură civilă, în cererea privind aplicarea măsurilor de protecție, pretinsa victimă este obligată să indice circumstanțele actului de violență, intensitatea, durata, consecințele suportate și alte circumstanțe care justifică aplicarea măsurilor de protecție. Aceste condiții reprezintă o delimitare a prezumției menționate *supra*, pentru că instanțele de judecată iau o decizie sau alta în funcție de

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 40G/2018
(EMITEREA ORDONANȚEI DE PROTECȚIE ÎN BAZA DECLARAȚIEI VICTIMEI)

coerența afirmațiilor pretinsei victime. Mai mult, Curtea subliniază că pretinsa victimă ar putea fi trasă, de exemplu, la răspundere penală pentru denunț sau pentru plângere falsă, în eventualitatea în care le-ar prezenta autorităților afirmații care nu corespund adevărului. Inclusiv această împrejurare constituie una dintre garanțiile importante pentru presupusul „agresor”.

22. Având în vedere cele menționate mai sus, Curtea consideră că dispozițiile legale contestate nu prezintă, din perspectiva controlului abstract de constituționalitate, o aparență de încălcare a articolului 21 din Constituție.

23. Așadar, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 318³ alin. (2) teza I din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de către dl Ion Petrușca în dosarul nr. 2r-510/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 19 aprilie 2018
DCC nr.35
Dosarul nr. 40g/2018